

لېپانان
LIPANAN
JOURNAL ARMENIEN
Place de Canons
Rue d'Italie Beyrouth
Directeur Responsable
J. ADJEMIAN
Abonnement 5 For 6
Ժ. ԱՃԵՄԻԱՆ

ԵՐԵՎԱՆԻ
19
ՀՈԿՏ. 1926
ԲԱՏԵԳԻՆ ՏՐԿ: 4800.
Պէյրուք 15 8 Զի
Սուրիա 20 12 3
Արաւիկ 25 16 3
Ամերիկա, Իրաք, Պարսկ.
Տրկ. 30 4800. 18 3
Բերքիս առաջին քիւր
ստացոյ էլ չի պատահանդ
ներ բաժանորդ կը համարուի

Չեռեկ ստեփանիսի
հո չեմ գերադարձուի:

ԱՆԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ
Թղթակցութիւններ ուղղել պատասխանատու Տեղեկի

Առիթապետներ պատասխանատու
են իրենց ստորագրութեանց

ՈՒՐ ԿԵՐԹԱՆ ՄԵՐ ԳԱՂԱՔԱԿԱՆՆԵՐԸ

Տարին մի կերպ անցաւ անհամար քաղաքներու թիւը, օրըստօրէ աւելի մեծ համայնութիւններ կ'առանայ, աւելն օր, և աւելն շաբաթ Պէյրուքէն մեկնող շաբաթականը, շաբաթականը հայ գաղթականներ կը տանին զեպի Մարտիկ և կամ հարաւային Ամերիկայ, զորոք զրիկն անգրաւորէն կը նեղուին անորոշութեան և թշուառութեան մէջ, կարծես այդ չափանշանները սկիւր և արծաթ արտադրող երկիրներ լլկուին, սեր կերթան քաղաքներէն մեր անտէր առանձնական ինքնակները:

Եւ եւ ժողովուրդը բազմին աճանաւոր, և ուղիւստին, կ'երթայ շաբաթ շաբաթ, շաբաթի հաւանաւ նման, առանց անգամ մըն ալ ետին նայելու և կամ օրէն անգնդութիւնն ուսուսալու իր գոյսով վայրին, գործերուն, և կենսական նկատմամբ:

Անոնց համար, բոլորը այդ բոլորը անմաշոթ են, և մասնաւորապէս անխիղճ ու չարաշուք սրբաւաններու և շոգնաւային գործակալներու տակաւ շաբաթի խոտաւաններն ու անգնդութիւնները, որոնցմով ունան և օգնութեան իրենց վերջին հարաւորութիւնը՝ վերջին ճիւղը մի կը հաւաքեն, շոգնաւային գործ մը հայտնաբերով օր տասն ճամբայ ինչաւ... զեպի... խոտաւանով երկիրը... ուր իրենց կ'ապաստէ զբաղողները, մեծ անհանգստանք և հիասթափութիւններ, ջանքի արժանաւ և հրապարակ նիւստաւ շաբաթը ռեկլամմեն ու տեղեկութիւնները երբեք չեն համապատասխաներ իրականութեան, և թշուառութիւնն ու անգնդութիւնն է որ առաւել իսկ օրէն կը օրորուի, ներկայապահութիւն, իրական և անգնդ անհամար հայ գաղթականներու առջև:

Մենք ներկայ առջեւ կը գտնուին, ոչ ոք ներքինութիւններու և ընդհանրապէս վրայ չենան, ալ փաստաբան ըրողութիւններու ակնառնաւ ենք աւելն օր, և մեր ընթերցողները սած զօտարութիւն չարտի կրեն, նայնը հաշտաւորուելով երբեք իրենց ալ, կարելիութիւններ ուսուսան, աչքէ անցնելով, արտապահման և Ամերիկայի հայ միւսուր, սեր աւելն օր, որ զբաղող լուրերու արձագանքը կ'ըլլան, և զեր նայն ինչ հարաւային Ամերիկայ գաղթականներ, սերկններու կը յանձնարարեն այդ անգնդութիւնը արեւ ճամբայ չելլել:

Այս փաստներու և իրողութեանց իրեն մէջ ցոյցանալ տգիտացն ալ վերջերս Սեբասթիոն Առաջնորդարանին՝ Արտաւանանաւ հայ մասնաւոր անգնդական լայնատեսական մէջ գործիւնն է, որուն մէջ Բաբիգի կաթողիկոսական նոց կայացուցին Սեբասթիոն հայոց շատ արուար գայնորդ նշանաւորով հարաւային Ամերիկայ գաղթող հայերու վրձանը, և անոնցմով տգիտացնողը, կը յանձնարարէ բոլոր հայերուն որ հարաւային Ամերիկայ չի գաղթեն, ուր նոյն այդ երկրին մէջ, զորոքանային կենսաւ շատ անգամ է, երբ անկարող այդ երկիրը իր կաթողիկոսական շրջանին մէջ կը գտնուի, երբ չի գտնուիր զօր և ապրուստ հայրենիքին հոն գաղթող հայերու արուար, Սեբասթիոններու, Գերմանիաներու, և Սպանիաներու:

Սեբասթիոն հայերէն մեծ մաս մըն ալ օգնութեան և յաւաքութեան են մասնաւորապէս հարաւային Ամերիկային նկատ շոտաններն, որոնց մէջ հայրերէն մէջ երկու նոցի միայն գործ մըն են գտնուելու և կամ զբաղում մըն են իր օրական ապրուստ մը ճարելու համար, որոնց մեծ Սեբասթիոն հայերէն կրկնող պէտք չէ որ խառնուին իրենց չէ որ անմիջապէս յաւաքութեան այդ նմաններով և անոնց պարտաւորութեանը, երբ անոնք մարդ չի կրնար գործ մը գտնուի երբ անոնք երկիրներուն մէջ գործաւորական կենսաւ գոյութիւն չունին, և երբ անոնք մայր ինչ ինչ և արկնները չունենան, զորոք օրն ինչ գործ մը ճարելու:

Գաղթող հայերը որոնք, կերթան և մտադրած են երթալ զեպի Պարսկաստան, Մոսկովիտիա և միւս քաղաքները, պէտք է որ ըլլան առաւելապէս կարող վարպետներ և արհեստի տէր մարդիկ, որոնք առանձնապէս միայն որ կրնան գործ մը գտնուի երբ անոնք օրական իրենց մը ճարեն:

Ինչ գործաւոր գաղթողները որ իր բազմաթիւ վաճառելով է որ ճամբայ կ'ըլլեն, աւելն լաւ է որ իր անոնք հանգիստ մնայ, և իր խնայած ճանք մը անցնին ալ իր ճատկին մէջ թաղուել, որոնք անոնք գործաւորներու համար ըզբաղումը շատ անգամ է, և երաններն ալ այնքան անտարբեր, այնքան զօրութիւն են որ ճանք մը անոնք չի տեսնուիր թաղաւոր երթալ, ներար, ցած ու հիւսնէ կայծ երկայնք մը ստացան, զեպի փնտրուելու և անկողն կը զրկեն:

Հարաւային Ամերիկայի մէջ, զանաւոր գործարաններ կը կազմեն առհասարակ մեր ստանդարտները, և պատճառ մտնու գործարանները, որոնց մէջ առաւելուն մինչեւ երկու մարդիկն ալ վրայ, բաւոյն հասա լաթիք հաշած ստանդարտ մէջ աշխատելու կոչուած են իսկ մոտաւ մասամբ հոտերու, ոչ խորի և հողագործական երկրի մըն է, որուն շաւառն զրկեցուն և գործերուն տիրացած են հինն գաղթողները և բնիկ տաղը, այդպէս որ հայերուն համար, ստանդարտ այդ խոտաւ միւսուրտին մէջ աշխատելու համար միայն գործ կարելի է գտնուի, և այն ալ սահմանափակ թաւով, ջանքի արժան գործարանները ջանք մը տասնական տակ չեն:

Առաւել զորոք բայց մէկին պատկերը հարաւային Ամերիկայ գաղթողներու և բազմ փնտրուելու համար ճամբայ երկրներու վրձանը, երբ անոնք չեն երկիրը Սեբասթիոն տէրութեան վրայ աշխատողին համար գործը գաղթող չէ:

Երբ հոս վաճառուած օրական մէկ ստեփանիսի օրին համաւաճառ արժէք կը ներկայանան հոս Ամերիկայի 2=3 ժալար օրականին, բազմաթիւ արտադր կենսաւ օգնութիւնը, բնականաւորին օգնութիւն տալու, և անգործութեան ու անանգնող միւսու պատճառաւ հասարակարգ բնիկ տաղած թաղաւոր, որ կը հնձէ ու կը տանի հայրենիան կենսաւ օգնութիւն, երբեք անոնք գաղթողները: Այս պարագաներու տակ, մեր գաղթականներու միայն և լաւաւ, արին գործը անպատշաճ է, երբ արհեստաւորներ օր մը զբաղող չեն մնար, և իրենց ընտանիքը ու գաւառները կերպիւն զատ, իրենց փոքրեւոր գաղթողներու անտէր ալ զօնաւորութիւններ յանձն կ'առնեն:

Միւս կողմէն հայեր, որոնք փոքրիկ գործակալներու տէր են, անոնք ալ այդ կերպով կազմին և կապիտալիստ իրենց պարագաները, տասն մեծ գաւառներուն, երբ նոյն այդ փոքր գործարար հայ Ամերիկայի կամ Յիւրանայի մէջ ոչ թէ միայն խանութ մը չարտի կարենային բաւալ, այլ երբ նոյնիսկ տարր տասնականութիւն հարստութիւնն ալ ունենային նորին թաղաւորութիւն չարտի տասնային, որն է անհատական գործի ձեւաւորութիւն, ջանքի փնտրուելու մէջ, պետական օրէնքները լաւ խոտ են, և նախ ջանք մէկ բան պէտք է հայ երկրին հպատակ ըլլալ այդպիսի գործը մը ձեւաւոր կելու համար:

Արդ, մենք ի որոտաց կը յանձնարարենք, մեր Սեբասթիոններու և մասնաւորապէս բոլոր գաղթողներուն, որպէս իրենց անոնք հաշտաւոր նորին, և զոք ըլլան այն կենսաւ, երբ երբեք չեն օգնող որ այդ օտար ապրելու նոց օգնող, յաւաքութեան յաւաքութիւն և թշուառութեան մասնաւոր, և արտաւան ու փնտրուելու իրենց Սեբասթիոն մէջ անոնք ձեւաւոր կենսաւ և ապրուստ:

Յաջորդիւ և սերկն ջանք մը յոյսաւորութեամբ զիտի իւրենց Թրանս-գաղթողները շուրջ, մեր ճաղատ տալով անգնդութեան հարաւորութիւնը անգնդական պատկեր համար:

ՕՐՈՒՆԵ ԼՐԵՍՆԵԿՆԵՐ

Երբ մեկ կողմէն Մեծ Լիբանոսի հանրապետութեան երեսփոխանաւ կան ժողովին մէջ խնդրոյ առաւելալ կըլլայ, հայ վարպետներու հարցը եւ օրով Սեբասթիոն գաղթողութեան իրողութեան հապաւաղ հայերը կը ներկայանան «խոտաւոր» ու «խանութ» կըլլան արեւելե կ'առաւարկէ զանոնք զուրս վաճառել Լիբանոսի սահմաններէն, իսկ մէկ կողմէն գորաւոր պատգամակալներով հայուն օգնակար տար մը ըլլալու հանգամանք ընդունելով ու Լիբանոսի վերաբնակութեան հայ բազմաթիւ մասնաւոր ծառայու, քանակութիւն նկատուելով պայտար կը մզուի թերու գեմ ինչպէս յոյսնեցմը երեսփ. ժողովին մէջ, Ամալայապիսի փոքրիկ վարպետները հայրենիան մէկ կ'ապր ենքն անհամապատասխան երեսփոխան ու գեպ, երբ անոնք պատճառը կը հանդիսանայ վերջերս ընտրուած Կառաւական ժողովը եւ արուն գոյ կերպ, գաղութիւն ծառք դիմեցին հասցուցեալ վանան վարպետները:

Առանց վարպետ մը մտածելու քի ինչպիսի փոքրիկ պայմաններու մէջ կ'ապրին, կարծես անեղեկ մեկ օրայապատ պարագաներէն, հասարակական փառանք եկանուներով մեր երկրն կենսաւ մէկ յոյսաւորապէս կան եւ արեւելե ճակատը վրայ ալ հայապատ գաղութները սեպտուեթի վերջ այժմ զանոնք դաւանելու ուղղութեամբ շատ կը բաժանուի արդեօք ազգին հեղինակաւոր հովապետ վեհ. հարողորդին կողմէ:

Միւս կողմէն որոք հասան մը, իր օրականով կը պատկերէ որ Կառաւական ու Կառաւական օտարականութիւնը կը հարցնեն անոնք քի Գաղթող:

Կառաւակ 4 նրանք ինչ օրին սա սա Կառաւակ ժողովուրդին, հայ գաղթականներուն ցանկաւ դաւանութիւն օրին, բայց միայն երբ ոչ իրենց տալով օգնութիւն վեհ, Գաղթող, և արեւելե... և այս մարմինը ալ իրենց ինչ կրնայ տալ, բայց որ քանակական իր ինքնա կուրսի կուրսի յոյս և կանայ յոյս օրենքի ժողովը և անցնուած կուրս եղով արին քաղաք վայր մը փոխանակ օգնակարներուն ցուցելու, գաղութիւն գլխուն պատճառ մը կ'առնալով:

Կառաւակ խորհրդարան չապաններուն վրայ Արաւալաւորութիւն իր փոքրիկները ընելով քոյ արդար այնքանով պատճառաւորութեան, Բայց այդքանով չապանականութեան, վեհ. հարողորդին կը սեպ յոյսաւորները պատճառել վերջ յոյսաւոր օրին օրին պատճառել անտարբերութիւն եւ երբ այս ուղղութեամբ ակաւալ մը նախմկ մեր հաւաքը իրեն հոս կրկնալ Կառաւական նիւ վրայ:

Մեր հայաւորած ազգային օրկաւ, նիւզը լաւապէս կ'ընտրու վրայ գնեւ լու սախանայութեանը մեծանակ սեպաւ ընտրութեան, Երբ խոտաւոր համար ընտրութեան ձեւակաւորեւ եղաւ, եւ այս ընտրութեան ընթացքին ժողովուրդը իր ազատ փոխակալութեամբ շաւառակցեալ ձեւակաւորին, Սղաւոր օրնակելու և մեծանակ եւ վեհապալար «եղով շաւառ փոխակալութեան» համաւորով վաճառակար, բայց եղով տես որ գաւառակար իր օրնակալութեամբ վրայ զանոնք փոխակալութեան եւ եղովութեան կուրսան մեր հոս խնդրել վեհապառն, որ վերջ որոք այլու մեր հարցին խոտաւոր կ'առնու օրնակ օր վերջոյ Կառաւականութեան և այլն: Որովհետեւ մեծ մերայ մեր ընթացքով ապրուստը որ սահմանադր չարտաւորութեան չէ, և մէկ բաւ:

Կանան հե՛ն որ Յարագործիկ այ,
հրեանցուրիւնը արդէն իսկ խեղճուեա
ն, այս մասին պատշաճ ստանձա՛մ մե
յանախ յայտնած երախտագիտութիւն
դարձեալ Եւրոպանայրեմէ:

ՊԵՐԱՄԱՆԸՆԻ զԻՅՐ, փախքողները Թու ղիհեն Կոթո.
 Ահլղենը 2'էնք'սն, 2'էնք'